

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ**

Συλλέκτης δυσεύρετων αξιών

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΚΑΜΠΑΡΔΩΝΗΣ
Νοέμβριος
 Εκδ. Πατάκη, σελ. 156

Ενατη συλλογή του Γιώργου Σκαμπαρδώνη, ο «Νοέμβριος» έρχεται να προσθέσει 33 μικρά πεζά στο διηγηματογραφικό έργο του Βορειοελλαδίτη πεζογράφου, ανεβάζοντας την παραγωγή του στα 177 διηγήματα μέσα σε είκοσι πέντε χρόνια. Γραμμένα σε πρώτο πρόσωπο τα περισσότερα, αντλούν το υλικό τους απ' το ίδιο βιωματικό υπόστρωμα που τροφοδοτεί ολόκληρο το έργο του: από ένα ισχυρότατο εγώ που παρακολουθεί ό,τι το περιβάλλει, συνδέει διαρκώς όσα συμβαίνουν γύρω του με όσα διαθέτει μέσα του, τα ζυμώνει στο εργαστήρι του και μας τα αντιχαρίζει. Ιχνογραφεί έτσι τη φύση και την πόλη, τα έμψυχα και τα άψυχα, τα κινητά και τα ακίνητα, με ιδιαίτερη έμφαση στον άνθρωπο, στις μηχανές και στα ζώα. Και μέσα από την έντεχνη αναπαράσταση του κόσμου και του διάκοσμου αποκαλύπτει την έντονη συγκίνησή του.

Ο Γιώργος Σκαμπαρδώνης είναι πεζογράφος της μικρής φόρμας. Οι ιστορίες είναι συνήθως στιγμιότυπα, όνειρα, ανέκδοτα, περιστατικά που άκουσε και περιπέτειες που έζησε. Η μαστοριά του βρίσκεται πως το κοινής λήψης ακατέργαστο υλικό το οποίο υπάρχει εν αφθονία, το μεταβολίζει μέσω της έντεχνης σύνθεσης σε ποίηση και ήθος. Ο τρόπος του στηρίζεται σε μια τεχνική συνενοχής, σε ένα κλείσιμο ματιού. Για να το επιτύχει επιδιώκει τη συνταύτιση της δικής του συναισθηματικής κατάστασης με εκείνη του αναγνώστη. Γι' αυτό η δράση τοποθετείται συνήθως στο παρόν. Ακόμα και το παρελθόν φθάνει στην επιφάνεια συνειρμικά, από μία αφορμή που

αφορά το τώρα. Ο συγγραφέας εξασφαλίζει έτσι την αμεσότητα καθώς μας καλεί να γνωρίσουμε τα μεράκια, τις ευαισθησίες και τους καμμούς του.

Αφηγητής με ιδιαίτερα ευδιάκριτο ήχο φωνής αναζητά περιπαθώς σπάνια χαρίσματα όπως η γνησιότητα, η αθωότητα και ο αυθορμητισμός. Σε αντίθεση ωστόσο προς την τρέχουσα αντίληψη που αποδίδει τις πολύτιμες αυτές αρετές στον παρελθόντα χρόνο, η γενναιόδωρη ματιά του Βορειοελλαδίτη τις ανακαλύπτει στη σύγχρονη πόλη. Το θαύμα, άλλοτε μυθολογικής προέλευσης, άλλοτε λαογραφικού ενδιαφέροντος και άλλοτε θρησκευτικής καταγωγής, μπορεί έτσι να χαριστεί και στους δικούς μας οφθαλμούς. Φθάνει να είμαστε σε επαγρύπνηση, σε ετοιμότητα, σε εγρήγορση προκειμένου να αντιληφθούμε την αναπάντεχη έλευσή του. Ο αφηγητής υποκλίνεται στην ταπεινότητα, γονατίζει μπροστά στην ολιγάρκεια, προσκυνά το ελάχιστο. Δεν είναι ωστόσο ασκητής. Απολαμβάνει την ευθυμία του γλεντιού, ενίοτε ενθουσιάζεται απ' την ποιητική του εξωφρενικού και δεν μπορεί ν' αντισταθεί στον πειρασμό να σατιρίσει κάποιες από τις αθεράπευτα φαιδρές στάσεις. Συλλέκτης δυσεύρετων αξιών και θηρευτής της ομορ-

φιάς, ευφραίνεται από την αναπλαστική δύναμη της έκφρασης που αντισταθμίζει τις αναπότρεπτες φυσικές απώλειές μας.

Συγκεντρώνει έτσι μια κοινότητα πιστών, ικανών να εκτιμήσουν τη δεξιότητα και τη μαστοριά, τη σωματική αλκή και το πηικό κάλλος. Δημιουργεί μια κοινότητα πιστών

ικανών να αγαπήσουν την έμφυτη αγαθότητα ενός πιστού σκυλιού, να θαυμάσουν την πλαστική συστολή του αιλουροειδούς πριν ξεχυθεί στο θύμα του, να αντιληφθούν τη μηχανή ως τεχνική κατασκευή που υποτάσσει στους ανθρώπινους σκοπούς τους απρόσωπους νόμους της φύσης. Συνθέτει μία κοινότητα πιστών σε θέση να διακρίνουν τη βαθύτερη τρυφερότητα του αγριμιού, την ευγένεια ανεπαίσθητων χειρονομιών, τον σπαραγμό απ' την απώλεια, τη δέηση του κλαρίνου, τις μαγικές μεταμορφώσεις υλικών μέσα σε παλαιούς δοκιμαστικούς σωλήνες αλλά και

μία κοινότητα πιστών έτοιμων να συμμεριστούν το απαράμιλλο κέφι κάποιας πανηγυρικής λατέρνας. Οι φλέβες τις οποίες χτυπά ο Σκαμπαρδώνης με την έμπειρη καλλιτεχνική αξίνα του είναι βαθιά θαμμένες και η τέχνη του έγκειται, πρώτον στην οξυδερκή τους ανακάλυψη κι έπειτα στη δύσκολη εξόρυξη του λογοτεχνικού μετάλλου.

